

Stichting

**Onbeperkt
Sportief**

Leerafdeling Gehandicaptensport

Onbeperkt Sportief

Lilian van den Berg

lvandenberg@onbepertsportief.nl

December 2014

Leerafdeling gehandicaptensport

Onbeperkt Sportief staat voor het stimuleren van meer mensen met een handicap tot structureel meer sporten en bewegen. Dit doet zij in samenwerking met werkveldpartijen in het speciaal onderwijs, revalidatiecentra en ziekenhuizen en zorginstellingen voor mensen met een verstandelijke handicap. Sport en bewegen is voor deze organisaties geen kerntaak. Het opzetten van een leerafdeling is een middel om prioriteit te geven aan het stimuleren van sporten en bewegen.

Wat is een leerafdeling

Een leerafdeling¹ is een samenwerkingsverband tussen een onderwijsinstelling en een organisatie. Het is een concept van stage lopen. Meerdere stagiaires lopen binnen een afdeling stage bij een organisatie. Op deze manier leer je van en met elkaar. De primaire verantwoordelijkheid voor het opleiden en diplomeren van de deelnemers van een leerafdeling ligt bij de onderwijsinstelling. De organisatie heeft een faciliterende rol bij de opstart en een begeleidende rol in de operationele fase. De stagiaire wordt coachend begeleid door de werkbegeleider van de afdeling en de docent van de onderwijsinstelling.

De leerafdeling is gericht op verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en beroepspraktijk. Het komt tegemoet aan de nieuwste principes van beroepsgericht leren en geeft opleiden een centrale plek binnen organisaties.

Kenmerken van een leerafdeling

- Een leerafdeling biedt de combinatie van werken én opleiden in een organisatie. Stagiaires worden opgeleid in de praktijk.
- Vormgeven van de begeleiding in samenspraak met de organisatie en de onderwijsinstelling.
- Begeleiding en intervisie op de werkplek door de docent van de onderwijsinstelling.
- De teamleden van de leerafdeling hebben de rol van werkbegeleiders.

---

¹ Bron: Handleiding voor het opzetten van een leerafdeling, Calibris

- Ongeveer 10 deelnemers hebben een stageplaats binnen één afdeling, unit of team van een leerafdeling.
- Een samenwerkingsverband tussen leerbedrijf en onderwijsinstelling is noodzakelijk om de begeleiding op de werkplek vorm te geven.
- De deelnemer werkt toe naar zelfstandig functioneren en de verantwoordelijkheid die daarbij hoort.
- Er wordt tegemoet gekomen aan de principes van beroepsgericht leren: verantwoordelijkheid voor het eigen leerproces in de praktijk, waarin in teamverband wordt geleerd en 'coachend' wordt begeleid.

Voorbeeld van de ontwikkeling van een leerafdeling

Zorginstelling Triade en ROC Flevoland, opleiding Sport en Bewegen niveau 4, hebben gezamenlijk een leerafdeling opgestart. De ontwikkeling van de leerafdeling is vanuit enthousiasme van de verantwoordelijke binnen Triade en de verantwoordelijke docent vanuit het ROC vormgegeven. Het resultaat is een leerafdeling binnen Triade voor studenten van ROC Flevoland. De samenwerking is begonnen met een klein aantal studenten en is in de loop van de jaren steeds verder uitgebreid. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een officiële leerafdeling. Het uitgangspunt van de samenwerking was het projectplan Zo Actief van Triade. Vanuit het stageplan van ROC Flevoland werd aansluiting bij het project gezocht. Het succes van de ontwikkeling is een goede afstemming tussen Triade en ROC Flevoland, de ontwikkeling vanuit de praktijk gekoppeld aan het curriculum en het enthousiasme van de betrokkenen. Er is sprake van verschillende functies voor stagiaires binnen de leerafdeling, te weten manager en bewegingsagoog. De managers zijn verantwoordelijk voor de ontwikkeling en organisatie. De bewegingsagogen begeleiden cliënten bij bewegingsactiviteiten. De manager zorgt voor de organisatie van de activiteiten en de bewegingsagoog voert de activiteiten uit. Er is sprake van een roulatiesysteem. Het streven is om studenten twee jaar een stageplek binnen de leerafdeling te bieden. De nieuwe stagiaires worden door de ervaren stagiaires ingewerkt. De begeleiding van Triade wordt per locatie ingevuld, met de projectleider als coördinator. Er vindt regelmatig afstemming plaats met de begeleiders (fysiotherapeuten en begeleiders van de groep). ROC Flevoland is verantwoordelijk voor de selectie van de studenten en van regelmatige stagebezoeken. Voor de continuïteit van de leerafdeling is het van belang dat er regelmatig afstemming plaatsvindt en dat er flexibiliteit is vanuit beide partners. Voor de onderwijsinstelling betekent dat aanpassingen aan het curriculum (afstemming op de praktijk) en roostertechnische aanpassingen. [Klik hier](#) voor achtergrondinformatie over de samenwerking tussen Triade en ROC Flevoland.

Pluspunten en knelpunten

Plus

- De betrokkenheid bij en de kennis van het programma *Zo kan het ook!* van Onbeperkt Sportief.
- De betrokkenheid van ROC Flevoland bij de stageplek. Er is sprake van een gezamenlijk eigenaarschap ten opzichte van de leerafdeling.

- Praktijkbegeleiding wordt op niveau uitgevoerd en direct vanuit de praktijk toegepast. De specifieke begeleiding van studenten wordt zowel door Triade als door ROC Flevoland uitgevoerd.
- De samenwerking is nu vormgegeven in een officiële leerafdeling.
- Aandacht voor sport en bewegen en de leerafdeling zijn geborgd in de kadernota van Triade.
- Er is sprake van een gezamenlijke aanpak. Vanuit het doel wordt gekeken naar oplossingen en worden weerstanden weggewerkt.
- Er is sprake van vaste contactpersonen.
- Triade en ROC Flevoland werken klantgericht naar elkaar (praktijk en curriculum).
- Er is sprake van transparante communicatie.
- De praktijkvragen worden ingebed in het curriculum. Een voorbeeld hiervan is de methodiek Sherborne. Deze is opgenomen in het curriculum.

Knel

- De samenwerking en het succes van de leerafdeling is afhankelijk van de inzet van mensen.
- De borging binnen ROC Flevoland.
- Financiële middelen. Deze zijn nodig om materialen binnen Triade aan te schaffen.

Stappenplan voor het opzetten van een leerafdeling

Stap 1. Initiatief

Het plan om samenwerking tussen een organisatie en een onderwijsinstelling vorm te geven moet worden omgezet in daden. Tijdens deze fase is er sprake van het peilen van animo voor het opstarten van een leerafdeling. Het communiceren over kansen en mogelijkheden helpt hierbij.

Stap 2. Doelstellingen en randvoorwaarden

Formuleer samen met de relevante partners de doelstellingen die u met het inrichten van een leerafdeling wilt bereiken en leg deze schriftelijk vast. Zorg ook voor een duidelijk kader met randvoorwaarden.

Stap 3. Commitment van management

Naast het maken van plannen voor de leerafdeling en het aanstellen van een projectleider is het van belang dat er op het niveau van het management commitment is voor het project. Dit is te bereiken door het management tijdig te betrekken bij de leerafdeling en te informeren over de plannen, de doelstellingen, het leervermogen van de afdeling en de te behalen resultaten.

Stap 4. Projectplan

Als het project 'groen licht' heeft gekregen kunnen de plannen geconcretiseerd worden. In het projectplan is aandacht voor vragen zoals: Wat is het plan van aanpak? Wie zijn erbij betrokken? Welke faciliteiten zijn noodzakelijk? Bij een goedkeuring van het projectplan wordt er een samenwerkingsconvenant opgesteld voor de organisatie en de onderwijsinstelling. [Klik hier](#) voor een voorbeeld van een samenwerkingsovereenkomst.

Stap 5. In kaart brengen aantal fte's

Van belang is om helder te krijgen hoe de bemensing van de leerafdeling eruit moet gaan zien. In deze fase wordt de bemensing in het project uitgezet, de tijdinvestering van de bemensing geschat, een projectgroep samengesteld en de activiteiten verdeeld onder de leden van de projectgroep.

Stap 6. Communicatieplan

Een communicatieplan bij de opzet van een leerafdeling zorgt ervoor dat op de juiste manier, met de juiste middelen, op het juiste tijdstip de juiste doelgroepen over de invoering van de leerafdeling worden geïnformeerd. Hiermee wordt draagvlak en betrokkenheid gecreëerd.

Stap 7. Afdeling selecteren

Op grond van de benodigde randvoorwaarden, waaronder enthousiasme, wordt de afdeling geselecteerd waar de leerafdeling zal starten.

Stap 8. Begeleidingsconcept inrichten. Rollen, taken en verantwoordelijkheden

Het succes van leren in de praktijk wordt voor een belangrijk deel bepaald door een goed afgestemde begeleiding van de deelnemers. Hoe wordt dit georganiseerd, wie vervult welke rol, hoe wordt de afstemming tussen de docenten van de onderwijsinstelling en de begeleiders van de organisatie vormgegeven? Definieer de taken en verantwoordelijkheden voor aanvang van de operationele fase. Onderdeel hiervan is om werkbegeleiders te selecteren en, indien nodig, te trainen.

Stap 9. Kaders en eisen voor deelnemers

De kaders en eisen voor de deelnemers moeten worden vastgesteld. Wat is de speelruimte, welke verantwoordelijkheid hebben zij? Zorg dat de deelnemers geïnformeerd zijn en maak een duidelijke stage planning.

Stap 10. Faciliteiten in de organisatie

Er zijn ook fysieke faciliteiten nodig om een leerafdeling goed te laten draaien. Denk aan computers, ruimtes waar deelnemers kunnen overleggen en ruimte waar sport- en beweegactiviteiten kunnen plaatsvinden.

Stap 11. Aan de slag

De leerafdeling is er klaar voor. De selectie van stagiaires wordt gedaan in samenspraak tussen de organisatie en de onderwijsinstelling. Het is van belang dat de deelnemers tot hun recht komen binnen de leerafdeling en de organisatie. Organiseer een officiële kick-off. Maak aan iedereen kenbaar dat er gestart wordt en maak het leuk.

Stap 12. Evaluatie

Wanneer de stageperiode van de deelnemers op de leerafdeling ten einde loopt is het tijd om te evalueren. Met elkaar wordt vastgesteld hoe de evaluatie eruit gaat zien. Vanuit de evaluatie wordt de leerafdeling bijgesteld.

Voorbeelden

Hieronder vindt u een aantal artikelen over succesvolle samenwerking tussen werkveld en beroepsonderwijs:

- [Boccia en ROC Nijmegen](#)
- [SGK \(Stichting Sportbelang Gehandicapten\) en Sportbureau bij de Academie voor Sportstudies](#)
- [Special Heroes en Fontys](#)
- [De Vogellanden en Windesheim](#)